

ÇAĞDAŞ SANAT MÜZELERİNİN KENT KÜLTÜRÜNE KATKILARINDA YARATICI VE KATILIMCI ETKİNLİK STRATEJİLERİ: TATE MODERN VE ARTER ÖRNEĞİ

Hatice UTKAN ÖZDEN

Cite this article as:

Özden, H. (2020). Çağdaş Sanat Müzelerinin Kent Kültürüne Katkılarında Yaratıcı ve Katılımcı Etkinlik Stratejileri: Tate Modern ve Arter Örneği. UNIMUSEUM, 3 (2), 75-81.

ABSTRACT

Contemporary art museums have a huge effect on shaping urban culture considering their location and their power of bringing novelties to the city. They have a major role in terms of developing new statements for individuals, society and public space. There is no doubt contemporary art museums may stand as a milestone in society's evolution meanwhile a museum can help a city to become a trademark and change it's cultural identity. The most competent way to understand the museum's effect is to look its historical changes. This article determines missions and visions of two different museums in terms of changing city culture, namely Tate Modern, and Arter, contemporary art institution, which has transformed city's culture since the day it opened within ten years. Both institutions have added value to the city with their location and with their innovation throughout the year. This article identifies the missions and visions of museums on how they give importance to urban culture. This article also emphasizes how two different museums, from two different cities are capable of sustaining participative and creative efficiency in terms of contributing urban culture.

Keywords: urban culture, creativity, learning, education, art

Submitted : 18.11.2020
Accepted : 05.12.2020
Published online : 25.12.2020
Correspondence : Hatice Utkan Özden
Unimuseum
E-ISSN : 2651-3714
ORCID : 0000-0003-4702-2568

GİRİŞ

Bugün kent kültürünü içeren konulara baktığımızda, kamusal alan, toplum ve birey ifadelerinin çeşitlenmesi, mimari, kişilerin kendilerini şehir içinde ifade etme yöntemleri, sosyal alanda var olmanın tarihsel boyutu gibi birçok farklı kavramdan bahsetmek mümkündür. Kent kültürünün vaz geçilmez bir diğer önemi ise sanatsal ifade ve sanatsal ifadeleri toplumun ve bireyin hayatına sokabilen çağdaş sanat müzeleridir. Çağdaş sanat müzelerinin kent kültürünü etkilemesi ve değiştirmesi konusunu Pedro J Lorente Çağdaş Sanat Müzeleri adlı kitabında, New York'ta MoMA'nın açılmasıyla müzenin çevresini ve şehrin de çehresini nasıl değiştirdiğini anlatarak öne çıkartmaktadır.

Müze başarısı sayesinde büyüdükçe, başlı başına cezbedici bir görüntü sunan ziyaretçi kalabalığının müze içinde dolaşmasını ve kendi üzerine düşünmesini kolaylaştıracak geniş alanlar, birleştirilmiş balkonlar ve asansörler gibi yeni unsurların eklenmesiydi. (Lorente, 2011: 149)

MoMA, 1929 yılında, orta Manhattan'da açıldığında bölgede sadece emlak piyasası ya da mimariyi değil, kültürü ve nüfus yapılanmasını da değiştirmiştir. Aynı durum, New York'un aşağı Manhattan'da bulunan Bowery bölgesinde de görmek mümkün olmuştur. Bowery, sanatçıların ikamet ettiği bir sanatsal bölgede bulunmaktadır. 60'lı yılların sonunda bölgenin adına sanat fanzinleri ve sanat dergileri çıkmaktadır. Aynı zamanda bölgede, o dönemlerde çok fazla göçmen ikamet etmektedir. Bu nedenle kiralar da düşük olarak seyretmektedir. 1960'lar ve 70'lerde sanat ortamının en popüler noktası olması ve burada açılan sanat galerileri sayesinde Bowery gelişti ve 1977 yılında New Museum müzesinin açılmasıyla da hem demografik, hem de kültürel olarak başkalaşıma uğramıştır. Böylece, şehrin tam ortasında yeni ve değişen bir bölge yerini almıştır.

Irina van Algaats ve Inez Boogaarts'ın 2002 yılında kaleme aldıkları Müzeden, Toplu Eğlenceye adlı makalede, müzelerin şehrin tam ortasında, toplumla ve bireylerle iç içe bir hayat sürmelerinin bir eğilim olduğundan ve bu eğilimin her ne kadar geçmişten kalma bir gelenek olsa da, yenilenen ve sürekli büyüyen, uzun yıllar bu şekilde gidebilecek bir durum olduğunu ifade eder. Paris, Londra gibi başta gelen Avrupa şehirlerinin dışında, neredeyse her Avrupa şehrinde aynı eğilimin ileriki yıllarda artacaktır. (Algas, Boogaarts: 2002, 197).

2002 yılından bu yana, müzelerin açıldığı alanlara ve bölgelere bakacak olursak bu durumun doğru olduğunu gö-

rebiliriz. Bu durumda, özellikle çağdaş sanat müzelerinin en önemli görevlerinden biri olan sanatsal ifade ve kent kültürü etkisinin genişleyerek devam ettirebildiklerini de görürüz.

Amerika'da ve Avrupa'da kurulan birçok çağdaş sanat müzesi, şehrin markalaşması ve şehre farklı bir kimlik katma konularında oldukça etkin bir yere sahip olmuştur. Müzenin şehir kültürünü şekillendirebiliyor olması ve toplumla birlikte gelişen bir kurum haline gelmesiyle müzeler de ziyaretçileri sadece koleksiyon izleyicisi değil, onları koleksiyonun bir parçası yapmak için çalışmalarına başlamışlardır. Böylece, Neil Kotler'in de Creativity and Interactivity adlı kitabında belirttiği gibi, bu durum müzeleri koleksiyon odaklı olmak yerine, insan odaklı yapmaktadır.

Müzeler ve kurumlar her ne kadar büyük ve pahalı koleksiyonlara sahip olsa da, önemli olan bu koleksiyonu insanlara ulaştırmak ve doğru sunmaktır. (Kotler: 2003, 5) Diğer yandan, müzelerin bir şehre ait olma ve kentin kültürünü şekillendirme konusundaki tarihine baktığımızda, çağdaş sanat müzelerinin özellikle de kriz zamanlarında, şehrin yenilenmesi ya da değişimi söz konusu olduğunda büyük rol oynadığını görürüz. Özellikle, kent ve bölge gelişiminde, müzeler 'toplumsal motor' görevi üstlenir. (Lazzaretti, Capone: 2013,1549).

Kültürün gelişmesi ve toplumun daha karmaşık hale gelmesiyle de bu görevleri artarak daha önemli hale gelir. Böylece, kentin hem toplumsal belleğinin bir parçasını taşımak, hem de kültürel mirası doğru şekilde sunmak ve korumak görevini üstlenirler.

Son yıllarda, yerel gelişim ve yenilikleri topluma kazandırma, çağdaş sanat müzelerinin miras koruma ve toplumsal belleği biriktirme görevlerinin önüne geçmiştir. (Lazaretti, Capone: 2013, 1551).

Böylece, şehirde daha aktif, daha etkin bir rol oynamaya başlamışlardır. Diğer yandan, daha yaratıcı, daha üretken bir toplumun gelişimi için de çalışmalar yapmaktadırlar. Çocuklar için geliştirilen ve komşuluk programları kapsamında okullara sağlanan müzede sanat eğitimleri bu çalışmalara örnek olarak gösterilebilir.

Çağdaş sanat müzelerinin aynı zamanda, şehrin içinde de, buldukları ve ikamet ettikleri bölgeyi geliştirerek farklılaştırdığı önemli bir gerçektir.

Kültür kurumlarının ve müzelerin, buldukları bölgeyi canlandırdıkları ve yeniden yapılandırarak yeni bir alan geliştirdikleri bilinmektedir (Scott: 2000,151).

Ayrıca, birçok müze ikamet ettiği bölgeye yeni sanat kurumları ve yaratıcı endüstri kurumlarını da çekmektedirler. Böylece, müzelerin kent kültürüne olan etkisi, sadece toplumsal anlamda değil, sosyo-ekonomik alanda da olumlu görülmektedir. Birçok çağdaş sanat müzesinin çevresinde farklı kurumlar sanat etkinlikleri yapmaktadırlar. Böylece, müzelerin çekim gücü de kent kültürünün gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

İstanbul'da önce İstiklal Caddesi'nde sonra da Dolapdere'de açılan ve toplumun sanatla daha iç içe olmasını, sanata daha kolay ulaşmasını amaçlayan Arter'in vizyonu sanatın tüm disiplinlerini bir araya getirmeyi amaçlayan sürdürülebilir bir kültür platformu olmaktır. Bu kurumun kent kültürüne, önce İstiklal Caddesi'nde sonra da Dolapdere'de açılarak yeni ifadeler kattığı ve kenti sanatsal ifadenin bir parçası yaptığı söylenebilir. Bunu yaparken, herkesi sanatla buluşturmak, şehirdeki sanat etkinliklerini desteklemek ve hem sanatçılar için, hem de günümüz sanatını ifade edebilmek için uygun programlar, eğitim programları, sergiler ve etkinlikler düzenlemeyi hedefler. Tate Modern ise 2000 yılından beri, kentin sanatla ilişkisini değiştirerek vizyonunu da sanatı kent kültürünün bir parçası yapmak olarak yenilemiştir. Tate Modern'in vizyonu websitesinde şu şekilde ifade edilmektedir:

“Sanatın tarihini ve geleceğini tüm karmaşıklığı ve çeşitliliğiyle takdir etmek, risk alabilir sanat üretimini ve derin akademik çalışmaları desteklemek. Bu Vizyonun, ziyaretçilerimizle, binamızla, sergilerimizle, ödünç aldığımız eserlerimizle ve tüm dijital platformlarımızla bunu paylaşıyoruz.”(<https://www.tate.org.uk/about-us/our-priorities>)

Her iki müzenin de kentle olan ilişkisi sanat üzerinden yürümekte ve gelişmektedir. Diğer yandan, vizyonları da kenti kullanarak sanatı yaymak ve sanatın ulaşım alanını genişletmek üzerine yoğunlaşmaktadır.

Tate Modern ve Şehir Kültürüne Aidiyet

İngiltere'nin Londra şehrinde 2000 yılında açılan Tate Modern, Bankside Elektrik Santrali'nin müzeye dönüştürülmüş halidir. Tate Modern, 1897 yılında Henry Tate'in sahip olduğu Millbank'te bulunan büyük tarihi binanın sadece İngiliz sanatını sergilemek için açtığı Tate Britain adlı müzenin çağdaş sanat koleksiyonunun geliştirildiği bir müze olarak açılmıştır. Ancak, yıllar içinde gelişen koleksiyonu Tate Britain'dan da daha büyük olunca, müze yıllar içinde gelişerek, hem Bankside bölgesine yenilik getirdi, hem de şehre dair sanatsal ifade, kamusal

alan ve toplumu sanata daha yakınlaştırmak adına birçok görev üstlenmiştir. Tate Modern, açıldığı ilk günden itibaren benimsediği 'Kimin Şehri, Kimin Kültürü' sloganıyla Londra'da kendine yer edindi.

İlk altı hafta içinde 1 milyondan fazla ziyaretçisi olmuştur ve beklenenden çok daha fazla etki yaratmıştır. (<https://www.tate.org.uk/press/press-releases/record-visitor-figures-new-tate-modern>)

Bunun nedeni ise Tate Modern'in en başta şehri yola çıktığı ve belirlediği vizyonudur. Tate Modern bir müze ve sanat kurumu olarak, kültürü ve bir araya getirerek yeni sanatsal ifadeler keşfetmek ve yeni sanatsal alanlar yaratmayı amaçlamaktadır. Her ne kadar ilk açıldığı zamanlarda büyük eleştirilere maruz kalsa da, Tate Modern, ilk günden itibaren vizyonunu gerçekleştirmek için sergi, eğitim, müze programlarına başlamıştır.

Tate Modern, en baştan ayrıcalıklı ve kent kültürüne etkisi planlı bir şekilde açılmıştır. Bu konuda en belirgin ve önemli unsur, mimarisiyle başlar. Müzenin mimarlığını üstlenecek şirketler bir yarışmayla seçilmiştir. Yarışma sonunda özenle seçilen Herzog ve de Mueron tarafından yapılandırılan mimarisi Londra'nın Bankside denilen ve Thames Nehri'nin kenarında ulunan bölgeye en uygun ve en uyumlu mimari uygulamaya sahiptir. Koleksiyonu ise tematik olarak düzenlenmiştir. Süreli sergileri de İngiliz çağdaş sanatçılarından oluşmaktadır.

Vizyon ve misyon konusunda oldukça net olan Tate Modern kent kültürünü şekillendiren ve onun bir parçası olan, sanatla kenti bir arada tutan ve herkese yeni sanatsal ifadeler sunabilen bir yapı olmayı amaçlarken, vizyon söylemi konusunda şu cümleleri kullanmıştır:

Sanatın tarihini ve geleceğini tüm karmaşıklığı ve çeşitliliğiyle takdir etmek, risk alabilir sanat üretimini ve derin akademik çalışmaları desteklemek amacımızdır. Bu vizyonu, ziyaretçilerimizle, binamızla, sergilerimizle, ödünç aldığımız eserlerimizle ve tüm dijital platformlarımızla paylaşıyoruz. (<https://www.tate.org.uk/about-us/our-priorities>)

Tate Modern bu söylemini açıldığı ilk günden itibaren devam ettirerek, amaçlarına kent kültürüne olan katkısını da eklemiştir. Kentte yaşayan ve herkes için sanatın ulaşılabilirliğini de kent kültürünün bir parçası olarak gören müzenin, vizyon söylemlerinden birisi de, sanata herkesin ulaşma hakkı olduğu ve Tate'in sanatsal ve yaratıcı öğrenmeye açık olması gerektiği üzerine odaklanır, böylece, herkesin yaratıcılığını geliştiren programlar tasarladıklarını ileri sürmektedirler. Tüm bunları değerlendirin-

ce, Tate Modern'in kentte ve kente dair yeni bir sanatsal ifadeyi desteklerken ve kentte yaşayanların da kendilerini daha sanatsal ifade edebilecekleri bir alan yaratmaya çalıştığına şahit oluruz.

koleksiyonuyla kültürel değerleri yansıtır, diğer yandan kurum olarak kültür politikalarını ifade eden ve koruyan, mimariyle uyumlu düzenlenmiş bir müze olmayı amaçlar.

Figür1: Tate Modern Switch House Building

(<https://www.dezeen.com/2016/05/25/switch-house-tate-modern-herzog-de-meuron-iwan-baan-images-london-uk/>)

Kültürün şehirde daha medeni bir şekilde ifade edilmesi ve sanatsal ifadenin artması konusunda katkı sağlayan müzenin çağdaş bir şehir yaratma konusunda da önemli etkisi olmuştur. Kent kültürünün gelişmesine katkıda bulunan sanat galerinin büyümesine ve fazlalaşmasına önyak olan müze sanat ortamının gelişimini destekleme konusunda önemli bir yere sahiptir. *'Tate Modern, daha çağdaş bir şehir haline getirdiği Londra'daki sanat galerinin gelişimini ve değişimini etkilemiştir.'* (Dean, Donnellan, Pratt: 2010). Müzenin, vizyonu dahilinde, hem sanat kurumları, hem galeriler ve ziyaretçilerle iç içe olması amaçlarından biridir ve bu durumu vizyonunda 'kapsayıcı', 'dahil edici' bir bakış açısıyla yaptığını ifade eder.

Bu bağlamda Tate Modern planlarını yaparken, yerel halka ve ikamet ettiği bölgedeki halka nasıl daha yakın olabileceğini ve kenttekileri müze programlarına nasıl dahil edebileceğini sorarak yenilikler yapmaktadır. Bir yandan,

Figür 2: Tate Modern, Süreli Sergi Ziyaretçileri

(<https://www.dezeen.com/2016/05/25/switch-house-tate-modern-herzog-de-meuron-iwan-baan-images-london-uk/>)

Günümüzde ise Tate Modern, süreli sergilerini çeşitlendirerek, dünya çağdaş sanatından birçok eser sahibi olmuştur.

Müzenin yöneticisi Nicholas Serrota, alanı genişletmenin, ziyaretçinin artışıyla paralel ilerleyebileceğini düşünerek, Tate Modern'in ek bir binaya ihtiyacı olduğunu düşünmüştür. (Dean, Donnellan, Pratt: 2010, 80).

Bu nedenle, 2016 yılında Switch House Building adı altında yeni bir binayı koleksiyon sergilemek için bünyesine ilave etmiştir. Bu yeni binada genellikle süreli sergilere yer vermektedir. Kalıcı koleksiyonun bir kısmı da bu alanda sergilemeye açılmıştır. Yeni binasında, dünya çağdaş sanatından 300 sanatçının, 800 eseri sergilenmektedir. Bu yeni bina ile, mimari açıdan şehrin Bankside bölgesine dair yeni sanatsal ifadeler ve söylemler eklemiştir. Switch House Building'in bir diğer özelliği ise sanatı kentin içinde yeni bir ifade biçimi olarak kullanmasıdır.

Tate'in şehre yaptığı son katkısı şu ana kadar en radikal girişimidir ve hem kurum olarak kendi geçmişine, hem de mimari miras değeridir. (Hawkes: 2016: 734). Switch House Building'in kuruluşundan sonra, müze direktörü Serota, ilk yılda 2 milyon olan ziyaretçi sayısını, 2,5 milyon yapma planımız vardı ve bu sayıyı 5 milyon ziyarete çıkararak, açıklamasını yapmıştır.

Mimariden, sanatsal ifadeye kadar birçok konuda kentin kültürünü geliştiren müze, önümüzdeki yıllarda da farklı yeniliklerle toplumu ve bireyleri daha derin sanatsal söylemlerle tanıştıracak ve kent kültürünü derinden etkileyecek programlarını beş yıllık planlarla hazırlamakta ve websitesinde şeffaf bir şekilde paylaşmaktadır.

Arter: İstanbul İçin Yenilikçi Bir Sanat Kurumu

Arter ilk olarak 2010 yılında Vehbi Koç Vakfı'nın Türkiye çağdaş sanatını desteklemek amacıyla başlattığı bir proje olarak İstiklal Caddesi'nde açıldı. Arter'in amacı çağdaş sanatçılara ve yapıtlarına görünürlük kazandırmak ve üretimlere destek vermektir.

Diğer yandan, sanatçılara kaynak sağlamak, sergileme, tanıtım, özel yayınlar oluşturmak ve programlar, etkinliklerle şehirdeki sanat üretimini artırmayı ve desteklemeyi amaçlamaktadır. (https://ansiklopedi.vkv.org.tr/Kategoriler/Kurumlar/Vehbi-Koc-Kurumlari-Vakfi/Arter)

Arter, bulunduğu bölge açısından da kent kültürüne katkıda bulunarak, kenti yeni bir çağdaş sanat alanıyla buluşturmuştur. Arter'in websitesinde, İstiklal Caddesi'ndeki yerinde 8 yıl boyunca 35 sergi gerçekleştirdiği ve 183 eserin üretimine destek verdiği bilgisi verilmektedir.

13 Eylül 2019 yılında ise Dolapdere'de bulunan Grimshaw Mimarlık tarafından tasarlanan yeni binasına geçerken, Arter koleksiyonundan ve farklı koleksiyonlardan oluşturduğu sergilerin yanı sıra farklı disiplinleri bir araya getiren etkinlikleri, film ve öğrenme programı ve yayınlarıyla sanatı geniş kitlelerle buluşturmayı hedeflemiştir. Arter, tüm sanat disiplinlerini bir araya getirerek, yeni bir sanatsal söylem üretmeyi amaçlamıştır. 18,000 metrekarelik alanında sanatı herkese ulaştırmayı misyon haline getiren kurum, açılış sergilerinde hem dünya çağdaş sanatından, hem de Türkiye çağdaş sanatından farklı sanatçıları bir araya getirmiştir.

Figür 3: .org.tr/Kategoriler/Kurumlar/Vehbi-Koc-Kurumlari-Vakfi/Arter

Arter, Dolapdere'de daha fazla dahil edici, kapsayıcı eğitim ve komşuluk programlarıyla geliştirmeyi hedeflemiştir. Bu hedefe uygun programlar üreten Arter, uzun vadede ziyaretçi odaklı ve kapsayıcı olmayı hedeflerken en önemli amacının da sürdürülebilir hedefler belirlemek olduğunu ifade etmektedir. Arter Kurucu Direktörü Melih Fereli, Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği'nin 2019 yılında düzenlediği bir panelde yaptığı konuşmada; *"Türkiye'de birçok konuda ilk olmak kolaydır ama bu şekilde başarılı kalmak ve başarıyı devam ettirmek o kadar kolay değildir. Bu yüzden Arter'de bizim için en önemli unsur sürdürülebilir olmaktır."* demişti. (https://www.hurriyetdailynews.com/turkeys-arts-and-culture-sector-may-become-its-soft-power-151540)

Figür4: Arter'in 2019 yılında Dolapdere'de ziyaretçileriyle buluştuğu yeni binası (<https://www.arter.org.tr/bina>)

Kent kültüründeki etkisini açıldığından beri özellikle de çevresiyle etkileşimiyle öne çıkartan Arter, İstanbul'da bulunduğu bölgede sadece bir sanat kurumu değil, etkileşim içinde ve iletişim içinde bulunan bir alan olmayı hedefler. İlkey Baliç'in, Ataşehir Belediyesi'nin düzenlediği Müze Sohbetleri kapsamında verdiği bilgiler kapsamında Arter Öğrenme programlarının öneminden bahsetmiştir.

Arter öğrenme programlarını herkesin yaratıcı sürecinin parçası olabileceği bir ortamı mümkün kılmayı amaçlar ve çağdaş sanatı üretildiği bağlam, ziyaretçilerin gündelik deneyimleri ve hayal gücüyle ilişkilendirerek yorumlamaya açar. (<https://www.arter.org.tr/ogrenme-programi>). Öğrenme programları hem kentin tam ortasında sanata dair yeni bir bağ kurmayı amaçlar, hem de dahil olmak isteyenleri sanatla uzun süreli bağlar kurmaya davet eder. Bu kapsamda, yaratıcılık açısından kent kültürüne katkı yapmayı sürdürür. Sadece, çağdaş sanat değil, müzik, performans sanatları gibi birçok alanı bir araya getiren Arter, bölge ve çevresiyle bu etkinlikleri öğrenme çıktılarıyla paylaşmaktadır.

Öğrenme programlarının, kent kültürüne etki edebilen önemli etkinlikleri arasında, Arter Öğle Arası buluşmaları da vardır. Öğle arası buluşmaları, Covid-19 bulaşma riski olduğu için pandemi zamanında ertelenmiş olsa bile, kurumun ilk açılış zamanlarından beri sürdürülmüştür. Bu kapsamda kurumun komşu olduğu bölgeden ve tüm kullanıcıları bir öğle yemeği etkinliğinde Arter ekibiyle bu-

luşturarak birlikte öğrenme ve paylaşım zamanı sağlanır. İlkey Baliç bu etkinlik için her iki tarafın da birbirinden önemli şeyler öğrendiği bir paylaşım alanı oluşturmayı hedeflediklerini söylemiştir.

Bu kapsamda Arter, kent kültürünün gelişiminde önemli rol oynayan bir unsur olan 'yaratıcı şehir' konusuna da katkıda bulunmaktadır.

Yaratıcı şehir, kent kültürünün gelişimine etkisi olan, dört unsuru da içinde barındırır. Bu unsurlar; yaratıcı ve sanatçı kişilerin yaşamak istediği yaratıcı bir alan oluşturmak, ekonomik aktiviteleri artıracak yaratıcı endüstriyel bir topluluk inşa etmek, şehrin doğal kaynaklarını bu bağlamda kullanabilmek, kültür ve sanatı içine alan yaratıcı bir şehirde yaşayanlara insiyatif vermek. (Sasaki, 2010: 56).

Arter bu bağlamda her alanda yaratıcılığı öğrenme programlarıyla öne çıkartmaktadır.

Arter öğrenme programı, herkesin yaratıcı sürecin parçası olabileceği bir ortam oluşturmayı amaçlamaktadır. Sergi turları yanında, konuşmalar, atölye çalışmaları ve seminerleri öğrenme odaklı düzenlenmektedir. (Erbay 2020: 217).

Sanatçılar, ziyaretçiler ve paydaşlarla uzun süreli bağlar kurmayı hedefleyen program, kullanıcıların ilgi ve eğilimlerine de açık bir tutumla şekillendirilir. Arter'in mimarisi de kent kültürüne dair önemli söylemler içermektedir.

Arter binası mimari açıdan sanatı keşfettirmeye, keyif almaya yönelik farklı mekânsal geçişlerle oluşan özelliklere sahiptir. Bina bulunduğu çevresel alanı ile yakın iletişim kurabileceği açık alanları ve dışa dönük bir yaklaşımla tasarlanan yapısı ile sanatsal ve sosyal bir buluşma noktasıdır. (Erbay 2020: 215)

Arter bir sanat kurumu olarak, her türlü etkinlik ve öğrenme programıyla daha çağdaş, yenilikçi, sanatla ve yaratıcılıkla iç içe bir ortam ve alan sunarken, şehir kültürünün bir parçası olarak öne çıkar. Önce bulunduğu İstiklal Caddesi'nden, şu an ikamet ettiği Dolapdere binası olmak üzere ziyaretçiyi dahil eden kapsayıcı sergi ve öğrenme programlarıyla vizyonunu geliştirmeyi sürdürmektedir.

Sonuç

Sonuç itibarıyla, çağdaş sanat müzelerinin kent kültürüne katkı sağlamak amacıyla izledikleri politika, yaratıcı ve katılımcı etkinlik stratejileri, stratejik planlamalar, misyon ve vizyonlarının tespiti konusunda İstanbul'daki

Arter ve Tate Modern örneğinin incelendiği bu çalışmada, her iki müzenin de kentteki yerinin önemi ve farklı açılardan yaptıkları katkılar ele alınınca etkili bir ziyaretçi-müze ilişkisi ortaya çıkmaktadır. Her iki müzede kentte buldukları alanda-bölgede etkili bir misyon ve vizyon belirleyerek Arter İstanbul'un kent kültürüne, Tate Modern'in de Londra kent kültürüne katkıda buldukları görülmektedir. Özellikle de, var oldukları bölgeyi geliştirerek ve şehirde yaşayan herkesi müze etkinliklerine dahil edebilmektedir. Müze programlarını ve etkinliklerini şehir kültürünü öne çıkartacak şekilde tasarlamakta ve planlamaktadırlar. Bu kapsamda birçok farklı, ziyaretçi sanatçı, ziyaretçi, müze çalışanı ve konser, performans gibi farklı etkinlikler düzenledikleri görülmektedir. Bu bağlamda da şehrin kültürüne ve gelişime sanat bakışıyla katkıda bulunmaktadırlar.

Arter örneğinde, müzenin İstanbul'da kurulduğu bölgede sade bir sanat kurumunun ötesinde, çevresiyle etkileşim halinde olduğu ve ziyaretçileriyle olan iletişime önem verdiği gözlemlenmiştir. Bu alanda sadece sergi ve sergileme konusunda değil, müzeyi ziyaretçiye daha yakın kılma ve kent kültüründe sanatsal gelişime dair yeni bir söz söyleme konusunda etkin bir konum yakalamaya çalışmaktadır. Farklı öğrenme, sergi, sanatçı konuşmaları programları, tüm bunların dışında etkin bir iletişim stratejisiyle öne çıkmaktadır. Arter'in bir sanat kurumu olarak en güçlü noktası kent kültürü içinde ziyaretçiyle etkin ve sürdürülebilir bir misyon ve vizyon benimsemesidir. Kent kültürüne dair daha fazla sanatsal etkinliğe yer vermek için uzun vadede ziyaretçi odaklı ve kapsayıcı olmayı hedefler.

Tate Modern ise, açıldığı ilk yıldan beri Londra şehrine dair bir sanatsal söz söyleme amacıyla misyonunu ve vizyonunu öne çıkartmıştır. Kimin şehri, kimin kültürü söylemiyle kent kültürüne dair yapacağı sanatsal katkıyı ortaya koymuştur. Daha önemlisi, Tate Modern'in açıldığı yıldan itibaren fiziki olarak çevresini genişleterek, çevrede bulunan alanları kamusal alan haline getirdiği görülmektedir. Tate Modern kamusal alanları yönetimi, kenti şekillendirir ve şehirle sanatı bir arada tutar ve bunu yaparken de belirlediği misyon sayesinde ziyaretçiyle iletişimini etkin tutar. Sanatın tarihsel gelişimini ve geleceğini çeşitlilikle ziyaretçisine aktarmak için, şehirdeki sanatsal gelişimi önemser ve bu doğrultuda programlar üretir. Bu kapsamda hem çevrimiçi hem de fiziksel sergiler düzenler. Dünya sanatını Londra'ya ve Londra merkezli sanatçıları da dünya müzelerine yaymayı amaçlar. Bu sayede, kent kültürünü de farklı alanlara taşır.

Kamusal alanda etkinlikler düzenleyen Tate Modern, alanını genişleterek ve müzeye yeni binalar ekleyerek, şehirdeki sanatsal ifadesini ve kent kültürüne etkisini de geliştirmiş ve etkisini artırmıştır. Müzenin amacı kentte yaşayan herkesi için sanatsal etkileşimi, kent kültürünü sanatla destekleyerek geliştirmektir.

Kaynaklar

- Dean, C., Donnellan, C., & Pratt, A. C. (2010). Tate Modern: Pushing the Limits of Regeneration. *City, Culture and Society*, 1(2), 79–87.
- Erbay, Özer N. (2020), Müze Dışında Çağdaş Sanatın Değişen Parametrelerinde:Yeni Sergi Alanı Arter; Müze ve Sanat, ed; Mehmet Emin Kahraman, İstanbul, ss.214-226
- Hawkes, D,(2016), Tate Modern's new building: the Switch House Building, *Burlington Magazine*, CLVIII, ss.730-734
- Kotler. Neil, (2003), *Creativity and Interactivity: New Ways to Experience, Market and Manage Museums*, ed; Ruth Rentschler, Deakin University
- Lazeretti. L., & Capone, F. (2013). Museums as Societal Engines for Urban Renewal. *The Event Strategy of the Museum of Natural History in Florence. European Planning Studies*, 23(8), 1548–1567.
- Lorente. J.Pedro, (2016),*Çağdaş Sanat Müzeleri*, Küy Yayınları
- Sasaki, M. (2010), Urban regeneration through cultural creativity and social inclusion: Rethinking creative city theory through a Japanese case study. *Cities*, 27, ss. 3–9.
- Scott. A. J. (2000), *The Cultural Economy of Cities*, Londra, Sage
- Van Aalst, I., & Boogaarts, I. (2002). From Museum to Mass Entertainment. *European Urban and Regional Studies*, 9(3), 195–209.

İnternet Kaynakları

- <https://ansiklopedi.vkv.org.tr/Kategoriler/Kurumlar/Vehbi-Koc-Kurumlari-Vakfi/Arter> Erişim tarihi: 8.10.2020
- <https://www.hurriyetaidailynews.com/turkeys-arts-and-culture-sector-may-become-its-soft-power-151540>, Utkan Özden, Hatice, *Hürriyet Daily News* websitesi, 29,01,2020. Erişim tarihi: 07.10.2020
- <https://www.arter.org.tr/ogrenme-programi>, Erişim tarihi: 9.10.2020
- <https://www.tate.org.uk/about-us/our-priorities> Erişim tarihi: 8.10.2020
- <https://www.tate.org.uk/press/press-releases/record-visitor-figures-new-tate-modern> Erişim tarihi: 8.10.2020
- <https://www.tate.org.uk/about-us> Erişim tarihi: 8.10.2020